

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petisors 5 kr. Hirdetés-bélyeg 80 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELOS SZERKESZTŐ.

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	Negyedévre . 2 frt — kr.
Egész évre . 6 frt — kr.	Egy hónapra — > 80 >
Félévre . 3 > — >	Vidékre postán szállítva:
Negyedévre . 1 > 50 >	Egész évre 10 frt — kr.
Egy hónapra — > 60 >	Félévre . 5 > — >
Helyben házhoz hordva:	Negyedévre . 2 > 50 >
Egész évre . 8 frt — kr.	Egy hónapra 1 > — >
Félévre . 4 > — >	Egyes szám ára 4 kr

A rezgő végén.

A nemezis nem ismer nagy urakat, nem piros bársony széket, de még kiméletet sem, mert ha az ő számára már valaki eléggé megérett, legyen az mindjárt egy Bánffy Dezső báró is, avagy egy dr. Takács Zoltán, neki az mindegy, és azt mondja »bist du nicht willig, so brauche ich Gewalt«. Bánffyt — különben minden becsületessége mellett is — sujtja az országra vészthozó kárhozatos önző hatalom hirtvágyáért, Takácsot pedig a pénzsovargásért.

Furcsa láthatatlan hatalom is az a nemezis. Furcsa pedig azért, mert szintén egy láthatatlan hatalom dirigálja ép úgy, mint a dallos a nótában a fecskét, midőn azt éneklí »Szállj ide, szállj oda fecske madár«. A nemezis is repül hegyen, völgyön és árkon, bokron keresztül, így azután barangolása közben a *lejtőket* sem kerülheti el.

Most az utóbbi időben is folyton a lejtőkön barangolt s midőn utját is tovább folytatná, véletlenül a lejtő egyik legalsóbb végén miniszterelnökünk nagyszabású politikai momentumaival találkozott.

Zordan állt meg a reformok nagymesterének e csodaszülöttei előtt és mintegy megbotrányozásának kifejezést adva, kérdő tekintetet vetett azokra.

A politikai szörnyszülöttek az igazságos bíró félelmes pillantásai alatt, szegény szenvedő alakokká változtak és benső ösztöneik és politikai bűnösségük tudata által *összerezzenetettek* és esdő hangon igyekeztek magukat exkuzálni, hogy ők csak a *látszólagos látszat látszatának látományai*, de ez csak egy pusztá vízió, mert de fakto általuk úgy egyenként, mint együttesen maga a csupa jólét, üdv és megtestesült boldogság *képviseletik és czéloztatik*.

A nemezis, ez a elég éleslátású és kérlelhetlen hatalom azonban átlátott a szitán és nem ment nekik lépre.

Nem imponált neki sem a látszagos

látszat, látszatának bizonyítgatása, sem pedig a bizonyításnak szenvedő alakokkal történt támogatása.

A nemezis mód nélkül megharagudott, hogy az egykoron oly hirneves magyar nemzet politikájával a *lejtő legalsó végén kell találkoznia* és ezért ép úgy mint akár Tisza Kálmánál, vagy akár mint Wekerlével is tevé, miniszterelnökünk politikájára pereatot kiáltott és az ő fejedelmi vérből átöröklött ambícióját legközelebről érzékenyen sujtani ígérte.

* * *

Ha a nemezisnek ezt a barangolását nem tudnók, és ha ígérte nem is bírnök, az utóbb lezajlott napok főbb eseményeit ismerve, mi sem mondhatnánk egyebet, mint »hogy sorsát senki ki nem kerülheti.«

Nem is szólva a zágrábi s egyéb más dolgokról, már ezt kell következtetnünk magában a miniszterium kebelében eddig elé gondosan és óvatosan titkolt, de most mégis vehemens erővel kipattant és nem kevés meglepetésre nyilvánvalóvá lett egészségtelen állapotokról.

Eddig legalább a rendesen jól informált hivatalos kürtök, az ottani viszonyokat mind rózsás színűeknek mondák és nemcsak az országot, de magát a hű mameeluk táborát is tévutra igyekeztek vezetni, vagy mi talán még helyesebb, B á n f f y vezetése az ő intimussait tévutra.

És ime, egyszerre a rózsaszinbe bele cikázik a villám és leüt a menykő; majd egyet dördül s másodsor is becsap a villám.

Festetichet elsöpörte a vihart, mert az ország érdekeinek megfelelőleg annak előnyére önállóan mert gondolkozni, Erdélyi pedig megy, mert elég önérzete volt az ő egyéni meggyőződésének kifejezést adni. Beszélnek még valamit Wlassicsról is, nem lehetetlen, hogy vele szemben valami meglepetéssel fogunk találkozni.

Ezek a miniszterium kebeléből kipattant cikázó villámok minden egyébről, csak nem a kormány szilárdságáról tesznek tanúságot, a mely gyengeségnek oka

Bánffy egyéniségében keresendő, ki magát még most is erdélyi basának képzelve, önálló gondolkozású és önérzetes embereket maga mellett megtűrni nem tud, miért is gyors egymásutánban veszíti el társait. Ezzel azonban ő mit sem törődve azt mondja: így vesszen el, ha kell, minden miniszterem!

Nekünk ellenvetésünk nincs eme mondanása ellenében, sőt örvendünk rajta, mert az ily eljárást mi nem eljárásnak, hanem *lejárásnak* nevezzük és tudjuk, amely a mi hatalmas miniszterelnökünket minden külbefolyástól menten, a saját egyéni tulajdonai által uralkodásának már is a rezgő végére juttatá s a mint ő meglepetést tudott nekünk Darányival szerezni, ép ily meglepetésben fog bennünket talán nem is hosszú idő múlva — *az ő becses személyével részesíteni*.

Az új külügyi osztályfőnök.

Lapunk tegnapi számában említettük gróf Cziráky Béla külügyi osztályfőnök nyugdíjaztatását, most folytatólag jelezzük, hogy helyébe Szécsen Miklós gróf követségi tanácsos lett külügyi osztályfőnökké kinevezve. Szécsen Miklós gróf tudvalevőleg sok évig szolgált Bukarestben a mostani külügyminiszter oldala mellett, azután Rómában is működött. A miniszteriumhoz szolgálattételre ezenkívül be lett még hiva Burián István szófiai ügyvivő is.

Erdély igazságügyminiszter menesztése.

Ismeretes az a képviselőházi vihar, mely Polónyi Gézának interpellációja folyamán báró Bánffy miniszterelnök tapintatlan magatartása következtében tört ki a szombati ülésen, a melyet még nagyobbá növesztett Erdély Sándor igazságügyminiszter felszólalása, a ki — bár akaratlan őszinteséggel — de a Ház színe előtt meghazudtolta Bánffy miniszterelnököt. E miatt a kormánypárt egy része nem a hibás miniszterelnök, hanem az őszinte igazságügyminiszter ellen támadt, követelve annak lemondását. Azóta azonban abban állapodtak meg, hogy Erdély igazságügyminiszternek megkegyelmeznék, ha ez a Ház nyílt ülésén valahogy rendezze a dolgot nyilatkozatával. — Ez a hétfői ülésen megtörtént s így a kormánypárti lapok tele torokkal hirdették, hogy Erdély Sándor távozásáról az igazságügyminiszterium éléről most már szó sincs. A »Nemzeti Ujság« azonban teljesen megbízható forrásból

értésülve közli, hogy Erdély igazságügyminisztert ha nem is rögtön, de már nemsokára menesztik. Már új állást is találtak számára. Szabó Miklós, a kir. kuria beteges elnöke ugyanis legközelebb lemond állásáról s helyébe Erdély Sándort nevezik ki, a kinek tárczáját aztán — mint már említettük — Wlasiess kultuszminiszter veszi át.

Az új pancsovai főispán.

A pancsovai megürült főispáni székre — Pethő János kir. tanácsos, temesvári postaigazgató van kiszemelve. A pancsovaiak egy része örömmel fogadja Nikolics főispán utódjául Pethő kinevezését.

A közoktatásügyi tanács elzsidósítása.

Lapunk tudósítója feltétlenül megbízható helyről azon botránynak hírért veszi, a mely felláztatja az összes keresztény felekezeteket. A kultuszminiszteriumban ugyanis most folyik a közoktatási tanács reorganizációja s ebben a kérdésben König és Alexander Bernát a miniszter bizalmasai Ők állították össze a tanács tervezetét s a rendes tagoknak a listáját, akik évi 400 frt fizetést huznak. Ez a lista már a király előtt van s ha idejekorán nem érvényesül a keresztény felekezetek jogos befolyása, a közoktatási tanács a következőképen alakul meg:

Elnök: a miniszter.

Alelnök: Klug Nándor. (ág. hitv.)

Rendes tagok: Kármán Mór (előbb Kleinmann), Alexander Bernát, Beke Manó (előbb Becker), Simonyi Zsigmond előadó (előbb Steiner), Bánóczi József (előbb Weisz), Goldziecher Ignác, Marczali Henrik (előbb Morgenstern) Szilassi Mózes (előbb Spitzer), Bogyó Samu (előbb Blau), Füredi Ignác (előbb Führer), Bán Károly és Pauer Imre.

Ez lenne a közoktatási tanács s különös kegyképen a kültagok sorában néhány katolikus és protestáns férfi is helyet talál.

Haladunk!

Legutóbbi közleményünk óta megint nagy tömegben állanak előttünk a jelentések, melyek a néppártnak a törvényhatósági bizottsági tagok választásánál kivívott fényes győzelmeit hirdetik.

Pestmegyében a mindinkább terjedő keresztény mozgalommal szemben kiadták a jelzőt, hogy a választásoknál minden kath. papot és néppártit ki kell buktatni és hogy vegyes vallású községekben a zsidók és protestánsok szövetkezzenek a katolikusokkal szemben. — Mégis **Buda-Eörsön**, a főváros közelében, a legszélsőbb igazságtalanságok dacára, melyeket a kormány közegei elkövetnek, a néppárt jelöltje győzött.

Győrme gyében még nincs is a néppárt szervezettel megalakítva, tehát egyöntetű akciózt ki sem fejthetett, de ennek dacára a kormánypárt a legnagyobb erőfeszítések mellett sem tudta meggyőztetni, hogy például a **rárói, kis-baicsi és zámolgyi** kerületekben néhány néppárti jelölt is meg ne választassék.

Kaposvárott mind a négy néppárti jelölt, köztük Szalay Károly, a volt antiszemita képviselő, megválasztott. A liberális jelöltek, ezek között a zsidó rabbi is, csufosan megbuktak. A kormánypárt ottani lapja buskomor hangu cikket írt erről a dolgról, különösen Szalay megválasztása sehoggy sem tetszik neki.

Mosonmegyében az egész hivatalnoki kar hallatlan pressziója mellett is, a liberálisok a legcsufosabb vereséget szenvedték. A néppárt megmutatta, mit lehet elérni buzgalommal és összetartással. A liberális párt csak Zurányban és Oroszvárott győzött, de itt is a néppárt csak kevés szavazattal maradt kisebbségben. Még az olyan helyeken is, hol maga a néppárt is kevés reménnyel lépett akcióba, a liberálisok nagy erőfeszítéseivel szemben, győzelemhez jutott. S a legjellemzőbb az, hogy a legtöbb esetben a néppárt tulnyomó, sőt itt-ott óriási többséget ért el.

Vasme gyében fényes győzelmet aratott a néppárt, a mennyiben összesen 150 bizottsági tag választatván, az eredmény az lett, hogy az

ellenzék 101 jelöltjét juttatta mandátumhoz, míg a liberálisok csak 49 helyen tudtak győzni. Igaz, hogy a 101 győztes jelölt soraiban a függetlenségi párt Ugron-árnyalatának is jutott néhány mandátum, de legalább is kilenczven azok száma, kik a néppárt programjának hívei. A 101 együttvéve pedig az egyházpolitikának nyíltan bevállalt ellensége.

Veszprémme gyében a néppárt **Nagydémén** a liberálisok 60—65 szavazatával szemben 130 szavazattal, továbbá **Cziffesen** a liberálisok 5—10 szavazatával szemben 111—131 szavazattal, fényes győzelmet vívott ki.

Nyitra me gyében hasonlóképen győzött a néppárt, még pedig **Uniniban** 18 ellen 150 szavazattal, **Szokolczán** 120 ellen 169 szavazattal, **Nyitra-Ivánkán** 75—90 ellen 160—180 szavazattal.

Trencsénme gyében a néppárt jelöltjei **Radolán** 20 ellen 172 szavazattal győztek!

A zágrábi zászlósértés.

Zágráról szól a hír, hogy az ottani törvény-szék előtt tegnapelőtt kezdődött a múlt hó 16-án a magyar zászló ellen elkövetett merénylet tárgyában megindított per végtárgyalása.

Az ügyészség ötvenkét egyetemi hallgató ellen emel vádat.

A mai tárgyalás megkezdése előtt mind az ötvenkét vádlott bevonult a terembe, a karzat közönsége megéjenezte őket. A vádlottak csupa fiatal, pelyhes állu emberek, gomblyukukban a jogpárt virágát, vörös szegfűket viselnek.

A közönség és a vádlottak közt élénk konverzáczió folyt. A karzaton Zágráb legszebb hölgyei ülnek, kik virágokat szórtak a vádlottakra.

A tárgyalást nagy érdeklődés közben nyitotta meg Rakoczay elnök. A vádhatóságot Kraljevic ügyész képviselte. A védelmet kilencz ügyvéd vállalta el.

A generális kérdéseknél valamennyi vádlott arra a kérdésre, hogy hol laknak, azt felelik:

— A zágrábi törvényszéki börtönben.

Radics vádlott előadja, hogy már többszörösen meg volt büntetve és az osztrák rendőrség által Prágából ki lett utasítva.

A vádlottak helykén, fitymálva válaszoltak minden kérdésre, A hallgatóság ismételt kacagásban tört ki a válaszok felett, úgy, hogy az elnök a karzatok kiűritésével fenyegetődzött.

A többek között Tuzics védő kérdést intéz

A „TISZANTUL” TÁRCZÁJA.

Egy kis fekete ember,

— A „Tiszántul” eredeti tárczája. —

Irta: Krúdy Gyula.

I.

Egy napon a szerkesztő vidáman jött ki szobájából. Egy levelet hozott kezében, azt lobogtatta:

— Fiuk, legyetek készen valamire! . . .

A közigazdaság vezetője, egy kövér, apró emberke, ki olyan rövidlátó volt, amilyen a Lipótvárosban csak lehet valaki, mogorván mormogott harsa bajusza alatt:

— Nektek mindig történik valami. Én vagyok egyedüli szerencsétlen ebben a redakcióban. A tenger Fiume mellett van, csendesebb mint a bőrre egy hónap óta. — Meg végre is nem értem, meddig akar ez a miniszter grasszálni felettünk . . .

Krámernek, ki szabad óráiban elnöke volt egy függetlenségi érzelmű asztaltársaságnak, a **Nemzeti lobogóhoz** címzett sör-, bor- és ét-csarnokban, amint a vendéglő táblája hirdette — mindig a miniszterekkel volt baja. Olyan földmivelésügyi, vagy kereskedelmi miniszter nem termett a földhátán, amelyikkel ő meglelt volna elégedve. A fiuk ráfogták, hogy kormányválságok idején azért leskelődik annyit a dorottya utcai párthelyiség körül, mert azt hiszi, hogy a nyakába dobnak egy miniszteri tárczát. Krámer még tovább is dörmögött valami

hasonlat féléket, melyekben a lap legfiatalabb munkatársának a tárczáiban előforduló hegyi tavacskák jöttek elő, s az ehhez hasonló csendeségű bőrre — a szerkesztő azonban mosolyogva csapott a vállára:

— Hadd el, Náci! (a Közigazdaság vezetői emberemlékezet óta Náci voltak a világ legkisebb szerkesztőségeiben is.) Most nekünk nincs szensáczió, ez — és ekkor diadalmában lobogtatta meg kezében a levelet — ez közös.

A fiuk összedugták a fejüket. A riporter vakmerő kíváncsisággal igyekezett a levélbe pillantani.

— Nos, mi az, szerkesztő ur? Gyár-égés hétszéri rablógyilkosság, posztkiszli . . . Nos? A szerkesztő diadalmisan tekintett körül csillogó csiptetője mögül:

— Ugy-e nem is sejtik? Persze — és itt melankolikusan sohajtott — Mindössze annyi az egész, hogy Zalár Kálmán holnap itt lesz. És meglátogatta ezt a dohos irodát.

Csendesség volt. A szerkesztő izgatottan dobta le a riporter laktopánját az asztalról. — Micsoda rendtelenség, micsoda piszok mindenütt.

Egy feleséges munkatárs kedélyesen heverészt a diványon és nagy figyelemmel olvasta a lapokat. A szerkesztő hidegen nézett rá és kivette a ujságot a kezéből:

— Holnap is így fog tenni, Pintér ur!

Pintér csodálkozva nézett fel:

— Nem. Holnap nőgyeleti bál lesz és a feleségemet kell gardiroznom.

— Okvetlenül el kell menned?

Pintér zavartan fogta meg a szerkesztő kezét.

— Vólt már valaha feleséged, Jenő.

— Mi közöd hozzá? Még nem. Biztosan tudom nem, — szólt Völgyi és szórakozottan harapdálta a szivarját. A holnapra gondolt, s elvesztette rendes illegmatikus nyugodtságát. Bántotta az a hideg közöny, melylyel az ő érdekes jelentését a szerkesztőségbe tudomásul vették.

Kedvetlenül ment vissza irodájába.

A fiuk kíváncsian fogták körül Krámer, ki intim barátja volt Völgyinek.

— Te Náci, kicsoda az a Zalár?

Náci rejtelmesen simította végig fényes, magas homlokát.

— Bizonyosan kormány-biztos lesz. Jön felülvizsgálni a redakciót.

A fiuk megdöbbenve néztek egymásra. A riporter zavartan rázogatta a kezét:

— Eh, az nem létezik. Egyébként, te néha nagyon kedves vagy Náci, add kölcsön holnapra a Francz-Jozsefedet, ha nincs szükség rá.

Krámer a czeruzáját kezdte hegyezni.

— Hagyjatok nyugodtan. Ti úgy sem igen fogjátok látni. Völgyi elküld benneteket, ha jön. — Aztán fürkészőleg nézett végig a munkatársakon. — Micsoda inggallérok, micsoda nyakendők . . .

— De hát ki az, aki jön?

— Hát Zalár! — aztán fölénnyel mosolygott. — Nagyon alacsonyok vagytok ti ahhoz, hogy felfoghassátok, ki az a Zalár? . . .

Radics vádolt, hogy Spevecs rektor mily magatartást tanúsított a dolgokkal szemben.

Radics vádolt: A rektor arra kér bennünket, hogy csak az egyetemen legyünk nyugodtak, a mikor a király azt látogatja meg, az utcán azt csinalhatjátok, amit akartok, annyit tüntethettek menyeyi nektek tetszik.

Igen érdekes és kedélyes! — —

Lapszemle.

Budapest, 1895. nov. 12.

A »Magyar Állam« »Közös akcióprogram« című cikkében ezeket írja: a magyar liberalizmusnak az ellenzék ziláltságában van főereje, a bécsi politikának is, melynek a liberális párt magát eladta, ez a jel-szava: divide et impera. Ha tehát az ellenzéknek kedve van komolyan venni hivatását, első feladata, hogy közös akcióprogramot keressen, lehetőleg olyat, mely a közjogi ellentétet nem élesíti ki, de a melyben az egész nemzet is egyetért.

A »Hazánk« »A kassai szöveg« cím alatt Apponyi látogatását következőkép kíséri: valóban nem lehet a tisztelettel vegyes bámulat érzése nélkül Apponyi alakjára nem tekintünk. Csak kezét kellene kinyújtania a hatalom után, csak egy szintelen nyilatkozattal kellene az általa felállított nemzeti követelésekre fátyolt dobni és átvehetné az ország kormányzatát. Oly kizárólagos birtokosa lehetne a hatalomnak, a milyen Tisza Kálmánt kivéve, egyetlen miniszterelnök sem volt Magyarországon soha. És nem teszi ezt meg még sem. — Nem fér az ő ideális lelkületéhez, nemes és őszinte hazafiságához, hogy egyrészt a nemzet erkölcsi lelkületén sebet ütve, másrészt pedig a koronához illojális és ravasz fondorlattal közeledve, szerezzék meg magának az ország felett való hatalmat.

Az »Egyetértés« »A guildhalli bölcsesség« című cikkében az angol államférfiakat támadja, hogy az örmény kérdést felidéztek és hogy most midőn a veszedelem már nyakukra nőtt s az elől alig térhetnek ki — maguk is megijednek a veszedelem nagyságától és tehetetlenül állanak.

A »Magyarország« »Apponyi« című cikket így kezdi: Apponyi nem akarja megcsalni a nemzetet s nem akar ravasz fondorlattal a

királyhoz férközni. Elveire tehát paktumot nem csinál, bár ezzel, a hatalomban való részvétel feltétele mellett megkínálták; hanem megüzeni a harcz folytatását a kormány ellen, még nagyobb elszántsággal és még súlyosabb fegyverekkel, mint a hogy eddig küzdötte.

A »Budapesti Hírlap« »Apponyi hadüzenete« cím alatt azt mondja: hadat üzeni ment fel Kassára Apponyi s megüzenete a Bánffy-kormánynak és a szabadelvű pártnak a kéréshetetlen háborút. Aulikus politika és nemzeti politika itt egymást kizárja, mivelhogy a szabadelvű párt a nemzeti politikát az udvari kegynek és követelményeknek feláldozza. Ezen az áron Apponyi is lehetett volna miniszter s pártjával hatalomra juthatott volna, de méltatlannak tartotta a játékot a nemzettel s a királlyal egyszerre. Maradt tehát ellenzék és az fog maradni, a míg egész erővel és önfeláldozással s a magyar nemzet támogatásával a nemzeti törekvéseket győzelemre nem vitte.

A »Nemzet« »Az elvetett koczka« cím alatt írott vezércikkében Apponyi kassai beszédéről azt mondja, hogy abban csak a nemzeti párt vezérének önzése tűnik elő.

A »Pesti Napló« »A szédelgés ékes szövege« című cikkében a többi fővárosi lapoktól eltérőleg elég vakmerően és elfogullan Apponyi kassai látogatásáról azt írja: hogy gróf Apponyi Albert ott fejtette ki a politikai szédelgés retorikai művészetét. Szónoklata nem is beszéd volt, hanem egyetlen nagy ráfogás!!! (Ugyan ugy-e? Szerk.)

A »Nemzeti Újság« »Apponyi Kassán« című cikkében Apponyi látogatásáról a következőket írja: a nemzeti párt kassai értekezlete a legfontosabb politikai esemény, mely e meddő és terméketlen politikai korszak keretéből ki-domborodik. Apponyi beszéde pedig az a tiszta, világító sugár, mely a közélet homályait megvilágítja és az összekuszált helyzetet határozott és világos alapokra állítja vissza. Biztos kézzel jelöli meg az elválasztó határokat, melyek a közfelfogásokat ismét rendes medrükbe téríthetik s a politikai elzülöttségéből a nemzetet kiemelik, hogy újra eszmék és szilárd álláspontok körül tömörülhessen az alkotmányos mérközés.

A »Magyar Hírlap« »Apponyi és a fuzió« alatt így vezeti be cikkét: kormány ellen oly éles ellenzéki beszédet soha nem tartott még Apponyi, mint amilyent tegnap Kassán. Ezt nem várták volna tőle éppen most, amikor az egész Lloyd-épület keblét kitarva sandit felé barátságos mosolylyal. Ez az Apponyi igazán rossz ember, még pedig abból a fajtából, aki másnak árt, bár magának nem használ. Tönkreteszi magát, nekünk most mindig azzal az izével, azzal a nemzeti eszmével, er hat sich wieder kompromittirt — röviden, ismét vége a fuziónak.

Levél Gyuláról.

A nagyváradi katolikus kör alakuló gyűlése után, midőn ünnepélyesen is felszólítottak Nagyvárad katolikus intelligens polgárai a belépésre, társulásra, összetartásra a keresztény Magyarország megmentése végett, — összetalálkoztam egy nagyváradi uri ismerőssémmel és barátommal s kérdeztem tőle, vajjon beiratkozott-e már? Nem, felte ő. És miért nem? Kérdém. Azért nem — mondá — mert onnét felülről (a kormányt érteve) szigoruan megtiltották. Családos ember vagyok, nem kockáztathatok semmit, bármennyire fáj is ez igazságtalan eljárás. Fehér rabszolgák vagyunk mindnyájan, meggyőződésünk le van lánczolva, akarunk nincsen. Ilyen állapot mellett óriási csalás vagy irónia a nagy liberális szabadság hangoztatása, mely az önértetes, becsületes ember lelkét gyötrellemmel tetézi s ha keres helyet, hol enyhülést találna, ezt is elzárják előle.

A liberális szabadság ma nem egyéb, mint zsidó szabadság és keresztény rabszolgaság, melynek vége, ha így marad, nem marad más, mint szép hazánk bukása. Ha így haladunk, a lengyelek sorsára jutunk, s akkor a sirt, hol egy nemeslelkű nemzet enyészett el, milliók könyje fogja áztatni, de már akkor késő lesz. Ez a szín igazság. És hogy bukásunk annál biztosabb legyen, a kormány visszatart minket mindentől, személyektől és eszközöktől gyarant, melyek célul tűzték ki a haza megmentését. És ez, a haza romlására, mind csupa önzésből történik pénzért, csengő ércért eladják a hazát egy lelketlen vándornépnek, azok, kik ön-

A fiuk gunyosan nevettek. Krámer irni kezdett.

— Bizonyára egy szerecsen-király!?

Krámer hidegen pillantott fel.

— Tévedtek, kedves gyermekeim. Zalár egy — őstehetség, kit Jenő fedezett fel. Micsoda vezércikkeket ír. Persze, ti nem érdeklődtek a lap első oldala iránt soha. Mikor a válság alatt megjelent az első cikke, a miniszter telefonon gratulált Völgyinek.

A riporter figyelmesen nézett maga elé:

— Kétségen kívül. Van a dologban valami.

Krámer csendesén mormogta:

— Nagyon szép, hogy a véleményünk egyezik.

Aztán másnap délután már négy óraker teljes volt a szerkesztőség. A tollak szorgalmasan perczegtek a hófehér papírlapon. Mindenki látni kívánta az őstehetséget.

II.

Félhatkor feljött a szerkesztő is.

Aggodalmasan szedte össze a munkatársak asztalairól a leírott kutyanyelveket.

A főmunkatárs hizelegve mondá:

— Gyönyörű lapunk lesz holnap! A vezércikkedet már szedik, szerkesztő ur. Azt hiszem, felse fogja holnap a közönség...

A lap tördelője egy nagy csomó kéziratot vitt le:

— Bajosan férünk el, ha így dolgoznak az urak!

A szerkesztő rémülten csapta össze a kezét:

— Ember, mit beszélsz, tudja, hogy 7 óra van még! Ejjélig lemegy vagy ezer-kétezer sor. A metteur kétkezőleg rázta a fejét.

— Téved szerkesztő ur. Öt-nyolczszáz sorunk lesz.

Völgyi aggodalmasan vont a segéd szerkesztőt.

— Sándor, végig néztél minden kéziratot.

— Természetesen.

— Mennyi kidobni való lesz.

— Egy sor sem. Csupa aktualitás mind. A kassai levelezőnek van egy hasábos tudósítása. Talán azt.

A szerkesztő a nyakkendőjét kezdte igazgatni.

— Légy szives család el ezeket vacsorálni.

Egyedül szeretnék lenni Zalárral...

Gyöngye kopogtatás hallatszott az ajtón.

— Tessék!

Egy fekete képü apró emberke bujt be az ajtónyíláson rendkívüli szerénységgel. Félénken nézett körül s a kalapját forgatta. Inkább sutogta, mint mondta:

— Zalár Kálmán vagyok Fehértőrlől...

A tollak egyszerre állottak meg. Mindenki érdeklődve fordult a kis fekete ember felé, ki zavartan állott ott a gázláng alatt. A szerkesztő szívélyesen nyújtotta felé a kezét:

— Tessék, tessék, ide a szobámba, — végre személyes tisztelhetjük a mi kedves »(Q)«-nkát!

Aztán betuszkolta a szobájába. A gázláng nem volt felgyújtva még a szobában s a szerkesztő bosszankodva nyulált az ajtó után, mit az imént nagy hirtelen becsapott.

A kis fekete ember azonban szerényen szólott:

— Ne tessék fáradni. Van nálam gyűjtő, falusi embernél.

Csakhamar vidáman lobogott a gáz a szoba menyezete alatt.

A szerkesztő szivart vett elő.

— Tessék!

— Köszönöm, nem dohányzom, — mondá szabadkozva a szerény vendég.

Völgyi bizalmasan maga mellé ültette a kis embert. Atfonta a két kezével a térdét s úgy beszélt, közel hajolva a fekete emberkéhez:

— Lássá, kedves uram, mi csak azon csodálkozunk legjobban, hogy ott falun, távol a központtól, valaki oly tisztán lát a helyzetbe, mint uraságod teszi. — Valóban nagyon meglepődöttünk, mikor az első cikket, mi azt hittük, hogy valami igen magas állású diplomata írta azt nekünk álnév alatt...

A kis fekete ember restelkedve dőlt hátra a kanapén, hol ülték.

— És valóban nem is tévedett kedves szerkesztő ur. — Én egy exállamférfiu vagyok, — tette utána vidám mosolylyal.

III.

A szerkesztő csodálkozva nézett a mosolygó fekete emberkére.

Zalár azonban lemondólag, s némi keserűséggel folytatá:

— Eh! — Ne beszéljünk régi elmúlt dolgokról. — Hanem, hoztam cikket a mai számra.

zetlenséget és hazafiságot kiabálnak, elárulják édes hazánkat és zsákmányul odadobják egy lelkiismeretlen jött-ment fajnak, mely ha már mindenünket elvette, odább áll — *igy oldja meg a hazafiság kérdését.*

Ez az én meggyőződés, melyet nyilvánosan hangoztatnom tiltva van. És ez sokaknak a meggyőződése, de a kenyér kérdése lekötvé tartja őket és érzelmeikkel ellenkezően kénytelenek nyilatkozni. Ebből látszik mily nagy hazugság ma a szólás szabadság és függetlenség. Azt mondják, hogy függetlenek vagyunk, de ha másképp beszélünk és ítélünk, mint a hogy a liberális kormány akarja, akkor leütik a fejünket és *áthelyeznek* a hegyek közé, ahol még a madár se jár. Így kell ma érteni a szabadságot. Hogyne fájna ez az önérzetes emkernek!

— Önnek igaza van, mondám, de fejtsé meg akkor nekem azt a jelenséget, hogy Gyulán, nálunk *a katolikus kör tagjai közt vannak a megye, város és törvényszék hivatalnokai*, sőt még a legliberálisabb képviselő, Terényi Lajos is, ki ezenkívül még a kath. egyháztanács elnöke is és ott mindehhez nem szól a kormány semmit.

— Azok bizonyára olyan egyének, kik vagy semlegesen vagy a kormány javára viselkednek ott magukat, azért nem tiltakoznak ellene.

— Hogy titokban tesznek-e valamit a kormány javára, azt nem tudom, de nyilvános viselkedésük egészen megfelel a katolikus kívánalmaknak.

— Ha így van, akkor ennek szerfölött örvendek és óhajtanám, hogy nálunk Nagyváradon is hasonló helyzet állana be. Én volnék az első, aki a kath. körbe belépnék.

— Miért van ez így Nagyváradon?

— Valószínűleg azért, mert Nagyvárad Tisza városa.

— Akkor még épen nem volna szabad ennek így lenni, mert *hiszen Tisza Kálmán, Bánffy Dezső, Szilágyi Dezső és a többi kormányférfiak ugyyszólván mind tagjai, sőt elnökei a református és lutheránus köröknek, konventeknek, mi igazság van tehát abban,*

hogy ugyanazon kormánynak katolikus tagjai ne lehessenek tagjai saját egyházuk tanácsának és köreinek?

— Ez igaz, de ma a liberálisok nem nézik az igazságot, az ő elvök az: én mindent tehetek, te pedig csak azt teheted, amit én kegyesen megengedek.

— Sajnos, de való. Pusztulnak a jellemek. Isten önnel. Nem lehet az ilyen dolgokról fájdalom nélkül beszélni sokáig. Reméljük egy jobb jövőben. *B—r.*

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

November 12.

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Schober Ernő, Perczel Béni, Balogh János.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, Wlassics Gyula, Lukács László.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után

Elnök jelenti, hogy Plosz Sándor Baja város megválasztott képviselőjének mandátuma a fentartott 30 nap alatt kérvénnyel nem támadtatott meg. Véglegesen igazolják.

Következik a napirend: *Az 1896-ik évi állami költségvetés általános tárgyalásának folytatása.*

Szluha István: Nem fogadom el a költségvetést, mert a kormány politikája nem méltó a magyar nemzethez. Midőn a magyarok megalapították e hazát, egész Európa a magyar nemzet adófizetője volt, most a szabadelvű párt 20 éves uralma után elértük azt, hogy mi tartozunk egész Európának. (Tetszés a baloldalon.)

Az előadó azt mondja, hogy a kormány az egyház politikájával megnyerte az idegen államok tetszését. Hát ez az egyházpolitika egy kissé szabadelvű ugyan, de azért bizony reakcionárius.

Azt mondják, hogy a kormány érdeme a valuta-rendezés is. Nem irigyli tőle ez érdemet senki! A valuta rendezésből bankárok eddig milliókat raktak zsebre, de a nemzet annak hasznából nem látott egy krajczárt sem.

A kormány politikája egyenes negacziója a nemzet önállóságának és függetlenségének. Pedig a dinasztia jól felfogott érdeke is azt

— Ha úgy lehetne! — Elkeseredett ismét. Zavartan tépegette maga előtt a kék munkás kötetét. — Mi dolgozunk odalenn. A mennyire lehet. A segédszerkesztő ur éjfél utánra ígért egy rengeteg táviratot . . .

Völgyi engesztelőleg lépett előre.

— No, jól van. Hát tegyék a második oldalra.

Zöllinger felsőhajtott, s kiment.

Völgyi mosolygva ült vissza a kis fekete emberke mellé:

— Borzasztó sok bajunk van a nyomdával. De hogy az előbbiekre visszatérjek, talán egy volt külföldi attasét tisztelhetek önben? . . . Zalár szabadkozva vonta fel lábait.

— Ó, kérem! Én épen semmi másért kérem, azért fogadtam el a tréfás jelzőt az imént mert nagyon komikusnak találtam a helyzetemben. Én szerény néptanító vagyok, s pár évtized előtt a miniszterelnök urnak voltam a nevelője . . . S a kegyelmes ur még most is levelezik velem, s amugy szívesen beszél a politikáról . . .

Völgyi elképedve ugrott fel a kanapéról.

— Nem! . . . Nem, hisz ön csókolni való ember! — kiáltá áradozva.

A néptanító szerényen hagyta szorongatni a kezét.

— Meg aztán valamikor a miniszterelnök ur lapjaiba az első cikkeket, mikor a tulsóoldaliak már nagyon bántották . . .

Völgyi egy szerződést kezdett fogalmazni, mesés számokat írva bele.

követeli, hogy a magyar nemzet önálló és független legyen!

Utál a történelemre. A Habsburg-dinasztiának a trónt a magyar nemzet vitézsége teremtette meg, ez a magyar vitézség mentette azt meg számtalanszor. Így Mária Theresia alatt.

Madarász József: Akkor még bolondok voltunk!

Szluha István: De legújában 67-ben is, amidőn az osztrák hadsereg földig megaláztatott.

Madarász József: Nagy bolondok voltunk akkor is!

Szluha István: Ő az ilyen kormánytól nem várhat semmi jót, annak tehát a költségvetést sem szavazza meg. (Zajos éljenzés.)

Messkó László: Az ellenzéknek kötelessége különösen a költségvetés tárgyalása alkalmával a bizalmi kérdést felvetni. Azt hiszi, hogy nincs senki e hazában, aki azt állítaná, hogy a bizalom a kormány iránt valami nagy. Sőt ellenkezőleg! Hisz a kormány nemcsak azon kérdéseket nem valósította meg, melyeknek elintézését a nemzet jól felfogott érdeke is sürgősen követeli, de még azokat sem, melyeknek megvalósítására programjában kötelezte magát. Pedig lett volna erre ideje elég. Sem a közgazgatás reformja, sem a kuriai bíráskodás, sem az adórendszer megreformálása terén mindeddig nem történt semmi sem, pedig a kormány programjában mindezeknek sürgős megvalósítását ígerte!

A költségvetést nem szavazza meg. (Éljenzés a baloldalon.)

Kossuth Ferencz: A költségvetést két szempontból nem szavazhatja meg: politikai és pénzügyi szempontokból. Politikai szempontból nem szavazhatja meg a költségvetést egy oly kormánynak sem, amely a 67-iki alapon áll. Pénzügyi szempontból ha vizsgálja a költségvetést, azt látja, hogy az fokról-fokra súlyedés a lejtőn lefelé. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.)

A hatalom Bécsben van, s nem nálunk. Hiszen Bécsben van a hadügy, pénzügy s külügy, kizárólag ott határoznak e kérdésekben. Már pedig azt senki sem állíthatja, hogy akár pénzügyünket, akár hadügyünket magyar szellem lengené át, — teljesen idegenek azok reánk nézve. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.)

Elismeri, hogy a kultúra terén némileg haladtunk, de annál többet súlyedtünk erkölcsben és politikailag. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.)

A kormány a közszellemet igyekszik kiirtani s a nemzeti érzületet, s általában mindazt, amit őseink századokon át ápoltak. De hát ha a kormány ezt az önérzetet, ezt a lelkesedést kiirtja, honnan fogja majd erejét meríteni, ha majd szükség lesz arra.

A kormány felfelé erélytelen, nem meri megmondani az igazat, lefelé pedig romboló munkát végez. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.)

Sajnálja, hogy a miniszterelnököt nem láthatja helyén.

Vajay István: Örüljön, hogy nem látja! (Nagy derűlttség.)

Kossuth Ferencz: A miniszterelnök összevesztett a külügyminiszterrel, igaz, hogy a külügyminiszter menesztetett, de Rómába a jegyzék mindig nem ment el s Agliardi még mindig helyén van.

Zágrábban a kormány nem bírta megvédelmezni a magyar nemzeti lobogót.

Ugron Gábor: Csak rongyok voltak azok! Kossuth Ferencz: Igen rongyok voltak. De ha e rongyok véletlenül a fekete-sárga színnel egyeznek s nem a magyar nemzet színeivel, akkor annak megsértése óriási bűn lett volna. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

Attérve a költségvetésre, tagadja annak komolyságát. Nincs semmi realitás költségvetésünkben s annak emelkedése oly óriási, minőt államháztartásunk súlyos megerőltetés nélkül nem bír el.

Ez a mai korszak a szemfényvesztés korszaka.

Régebben mást bolondítani szűgyen volt, magunkat bolondítani bolondság volt. Menjünk vissza a régi multakba s onnan tanuljunk elvűsége, igazságosságot s hazaszeretetet.

Nem fogadja el a költségvetést, hanem csatlakozik Helfy Ignác határozati javaslatához. (Éljenzés a baloldalon.)

Szalay Imre: Midőn a költségvetést bi-

Völgyi sietve csengetett, miközben tiszteletteljesen vette kezébe a cikket. Sietve szignálta:

V. cikk: cic. comp.

— Most már nincs időm elolvasni a cikket. De bizonyára hatásos.

— Nem annyira. A főrendiházat interpellálok meg benne . . .

Völgyi kiváncsian vette kezébe a hosszukás papírszeleteket.

— Boocsánat. Egy pillanatra, mig átfutom. A metteur jött be.

— Kérem Zöllniger ur, az első kolonnát szét lehetne még bontani.

Zöllniger sápadtan kapaszkodott az ajtófélfába s elfehéredett ajkakkal mosolygott. Hebegett:

— Tréfálni méltóztatott, ugy-e?

A szerkesztő komolyan nézett. Szigoruan mondá:

— Én nem szoktam tréfálni.

Zöllinger elkeseredetten fordult az ajtó felé.

— Kérem nekem hat gyermekem van otthon. A felelősség a nyomdáért az enyém. A lap lekésik az összes vonatokról. Az első kolonnát most öntik . . .

Röviden, szakatottan beszélt. A szeme tétován pillantott a szerkesztő felé.

Völgyi boszankodva dobta le a czeruzáját.

— Micsoda rendszer kezd itt lábra kapni! Mire való ez a sietség? Éjfél előtt akarnak készen lenni?

A tördelő bánatosan kérőleg nézett maga elé:

rálja, eszébe jut az az eset, midőn bortermelésével is foglalkozott s egyik vevője egy ízben 150 frttal többet akart neki fizetni, mint a mennyi neki járt volna az ő könyvei alapján. A vevője azt mondta, hogy a könyvei csatlaltanok, mert ő kettős könyvvitelt vezet. S minden tiltakozása daczára kifizette a 150 frtot. Nemsokára reá meg 450 frttal fizetett kevesebbet, mint a mennyi az ő egyszerű könyvitele alapján járt volna neki! Ez tehát a különbség az egyszerű és kettős könyvvitel között. (Nagy derűtlenség.) Ilyen kettős könyvvitel ez a költségvetés is. (Derűtlenség.)

Foglalkozva a gazdasági válsággal, úgy találja, hogy a kormány a mezőgazdaság érdekeivel absolute nem törődik, de annál többet a merkantilizmus érdekeivel. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.)

Elismeri, hogy a főváros az utolsó időkben nagyot gyarapodott. De e fejlődésből is csak a tőkepiénzeseknek volt haszna, a nemzettestnek vajmi kevés.

A jelenlegi politikai viszonyok oda fognak vezetni, hogy majd csak két párt lesz nemsokára: aulikus és nem aulikus!

Az aulikus párt megkapja a maga jutalmát, de ellenzéki képviselő kitüntetéshez nem juthat, nem lehet belső titkos tanácsos...

Hegedűs Sándor: Hát Szapáry Gyula?

Szalay Imre: Megbocsát t. barátom, de Szapáry Gyula legutóbbi beszéde sem volt ellenzéki.

Hegedűs Sándor: Hát Zichy Jenő.

Szalay Imre: Mikor Zichy Jenő a védővita alkalmával a nemzeti párthoz csatlakozott, csak ő tudná megmondani, hogy miképp fogadták az udvarnál.

Papp Géza: Hát Károlyi gróf?

Elnök: Kérem a képviselő urakat, ne méltóztassanak a szónokot félbeszakítani.

Mérey Lajos: Oly kevesen vagyunk, hogy megengedhetjük ezt egymásnak. (Nagy derűtlenség.)

Szalay Imre: Megemlékezik ezután az idegen, főleg az olasz borok beüzönléséről, melynek megakadályozására a kormány minden sürgetés daczára ez idén semmit sem tett. A költségvetést még általánosságban sem fogadja el.

Elnök az ülést öt percze felfüggeszti.

Szünet után

Ragályi Lajos szólal föl. A trónbeszéddel s a választással óhaját röviden foglalkozni. (Halljuk! Halljuk!) A trónbeszéd a legsürgősebb feladatnak a valuta rendezést jelölte ki. Hogy állunk mi a valutarendezéssel? Sehogy! Az ország egy fillért sem látja azon előnyöknek, melyekről a pénzügyi bizottság előadója oly költői lendülettel emlékezett meg.

Második sürgős feladatnak volt megjelölve a trónbeszédben az adóreform, mert a mai rendszer nemcsak igazságtalan, de elviselhetetlen is. S ez a sürgős reform még mindig várja, mint a mesebeli király a tündér csókját, mely életre ébressze. (Tetszés a baloldalon.)

A képviselőválasztás feletti bíráskodásról szóló törvényjavaslat is mint igen óhajandó volt megjelölve a trónbeszédben. De Bánffy miniszterelnöknek erre legkevesebb gondja van. Nem hajlandó, hogy az új választások előtt maga alatt vágja el a fát. (Tetszés a baloldalon.)

Elismerőleg emlékszik meg a volt igazságügyminiszterről, aki életbe léptette a sommás eljárást, melyteljesen bevált.

Beszéde végén oda konkludál, hogy ők, a kiléptettek, most is a trónbeszéd alapján állanak. Ők attól a politikától, melynek alapján megválasztattak, nem fordultak el, de elfordult maga a szabadelvű párt. Azokból a reformokból, melyeknek a megvalósítását a trónbeszéd kitűzte, semmit sem valósítottak meg.

Ragályi Lajos nagy figyelemmel hallgatott beszéde további sdrón emlékeztet arra, hogy az egyházpolitikát az elkeresztelési rendelet idézte fel. S most sincs orvosolva az elkeresztelés kérdése, jóllehet, hogy a reform már életbe lépett. Nincs orvosolva, sőt rosszabb viszonyok állottak be. Mert eddig legfőlebb a szülők jöttek ellenkezésbe a gyermekek vallása miatt, most pedig a liberális reformok nagyobb dicsőségére s az erkölcsök emelésére ellenkezésbe jönnek egymással a — jegyesek.

(Igaz! Ugy van! a baloldalon.) Megemlékezte az állami anyakönyvvezetésről, konstatálja, hogy az nem vált be s a mai állapotok tartóhatatlanok. A kormány az anyakönyvvezetés költségeit a községek, tehát épen a legszegényebb néposztály nyakába varrja. *S a községek e megterhelése sokkal nagyobb, mint az az összeg, melyre a kormány az egész állami anyakönyvvezetés költségeit tette!*

Természetes, hogy Perczel belügyminiszternek más az információja, mert őt a főispánok informálták. Már pedig udvarias ember, ha megkérdezik őt, hogy mit tartasz a gyermekemről? — azt fogja felelni, hogy az egy gyönyörű, remek gyerek, magában pedig azt gondolja, hogy milyen csenyevész! (Nagy derűtlenség.)

Utál egy alispán kijelentésére, hogy az állami anyakönyvvezetés a mostanirendszer mellett fent nem tartható!

Ha az államnak szüksége volt állami anyakönyvvekre, úgy viselje annak költségeit is. (Igen! Ugy van! a baloldalon.)

Végül a mezőgazdasági állapotokkal foglalkozik beszédében. Ezt az állapotot legjobban jellemzi az, hogy Bethlen András gróf volt földmivelésügyi miniszter ép azért bukott meg, mert fel akarta karolni az agráriusok érdekeit.

A nemzetiségi kérdésről szólva *nevelésnek jelenti ki azt a felfogást, mintha az állami anyakönyvvezetés közelebb hozná a nemzetiségeket a nemzethez.*

A mai politikai irányzat, melyet a tuloldalon követnek, a nemzeti közszellemnek a degenerálása! (Igaz! Ugy van! a baloldalon.)

Tiltakozik a választói lajstromok meghamisítása ellen, melyek a legerőszakosabban folynak az összes vonalakon. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.)

De nem kellene kétségbe esnünk ez állapotokon, ha a parlament feladata magaslatán állana. Sajnos azonban, a parlamentben is mindig akad kisebb-nagyobb tömeg, mely támogatja a kormány önkényét.

Ülés vége 2 órakor.

Nagyvárad város közügyei.

Értesítés.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának f. évi november 14-én s esetleg következő napjain mindenkori d. u. 3 órakor a városi tanácstermében tartandó közgyűlésén következő ügyek fognak tárgyalás alá terjesztetni.

1. Polgármesteri havi jelentés.
2. Gróf Festetics Andor földmivelésügyi miniszter felmentése.
3. Dr. Darányi Ignác földmivelésügyi miniszterre történt kinevezése.
4. A m. kir. belügyminiszter leirata, a központi választmány megalakítása iránt.
5. U. a. leirata, a városi szőlőtelep kibővítésére vonatkozó közgyűlési határozat jóváhagyása tárgyában.
6. A házipénztár 1896-ik évi költségelirányzata.
7. A köveztvám-alap költségelirányzata.
8. A házi pénztárban kezelt alapok és alapítványok költségelirányzata.
9. A tanács javaslata a közpénzek elhelyezése iránt.
10. U. a. betérjeszti a fogyasztási adók bérletére vonatkozólag jóváhagyott szerződést.
11. U. annak előterjesztése, a közvetett adó ügyében.
12. U. annak javaslata, az új városház építésére vonatkozólag.
13. U. a. jelentése a tűzvérségi laktanya építése ügyében.
14. U. a. előterjesztése, az állandó színház tárgyában.
15. U. a. előterjesztése, a főjegyzői személyes pótlék iránt.
16. U. a. előterjesztése, az árvaházi szabályrendeletre vonatkozólag.
17. U. a. előterjesztése a III-ik negyedévi kezelési kimutatás s annak folytán szükséges póthitel és hitel átruházás iránt.
18. U. a. jelentése, a reál és polgári iskola építési határidejének meghosszabbítása tárgyában.

19. U. a. javaslata, a biharmegyei közvárosház vizszükségleti díjának megállapítása iránt.

20. U. a. véleményes jelentése, a biharmegyei és nagyváradai régészeti és történelmi egyesület választmányának a muzeum telek megterhelése iránti kérvénye tárgyában.

21. U. a. véleménye Csanádmegyének a népoktatás államosítását célzó átirata tárgyában.

22. U. a. jelentése a Kolozsvárt felállítandó Pasteur-intézetre vonatkozólag.

23. U. a. javaslata Csordacsics Ferenc építész tovább alkalmazása tárgyában.

24. U. a. javaslata a hazai aszfalt-ipar részvény-társaság kísérlettel iránti kérvénye tárgyában.

25. U. a. véleménye Krugstein Izidor petroleum szállítási kötelezettségének módosítására vonatkozó kérvénye tárgyában.

26. U. a. előterjesztése Gyémánt Ignác és neje alapítványára vonatkozó segélyezés módzatai és kezelési szabályzata tárgyában.

27. U. a. javaslata a »Lloyd« kávéház előtti tér használatba adása iránt.

28. U. a. jelentése:

- a) petroleum,
- b) tűzifa,
- c) gyertya szállításra, valamint
- d) a toloncz élelmezésre megtartott árlejtés eredményéről s ezzel kapcsolatban Weisz Majer kérvénye.

29. U. a. jelentése:

- a) a lóvásártéri »Szeles,« valamint a »Wolff,«
- b) a »Hágó« koresma bérletére megtartott árverés eredményéről.

30. U. az betérjeszti a Reisz Henriknek eladott köztérre vonatkozó szerződést.

31. U. a. véleményes jelentése Oláh Ferenc sertés-hizlaló telepátruházás iránti kérvénye tárgyában.

32. Tanács jelentése a Kunyhóssy János és neje, — Tepper Károly házberleti szerződésük meghosszabbítása tárgyában.

33. U. az betérjeszti a »Fekete Sas« alatti boltokra, valamint a »Három Rózsa« koresmára vonatkozó szerződés.

34. A szőlősi sörgyár és tartozékaira megkötött szerződés.

35. A nyugdíj-bizottság jelentése a nyugdíj-alap 1896-iki költségelirányzata tárgyában.

36. U. a. jelentése Darai István rendőr nyugdíjazása iránt.

Miről midőn a törvényhatósági bizottság t. tagjait értesíteni szerencsém van, egyszersmind tudatom, hogy a közgyűlési tárgyak a közgyűlést megelőző napon a város tanácstermében kitéve lesznek, s bárki által megtekinthetők.

Nagyváradon, 1895. november 12.

Rácz Mihály,
főjegyző.

NAPTÁR.

— November 13. —

- Szerda. Róm. kath. K. Szaniszló hv. Prot. Arkád. Gör. kel. Koz. 5. D. Izr. 26.
Nap két 6 óra 45 p., nyug 4 óra 11 p. Hold keke 2 óra 35 p., nyug 2 óra 14 p.
Novemb. 14. Városi közgyűlés d. u. 3 órakor.
" 17. Rendkívüli városi közgyűlés a polgármester jubileuma alkalmából.
" 19. A biharmegyei és nagyváradai nőegylet Erzsébet táncszestélye a Fekete Sas termében.
" 23. A nváradai zenekedvelők estélye a Zöldfában
" 30. A jogakadémia ifjuság táncszestélye.
" 30. Jogász táncszestély.
Decz. 8. A kamara kultagjainak választása.
" 29. A biharmegyei és nagyváradai nőegylet sorsjegyhuzása.
" 30. A vármegye tisztújító közgyűlése.

Andnássy kanonok jubileuma.

A váradai káptalannak ötödik aranymisés tagja, — mint annak idején megirtuk — Radnán, minden ünnepeltetéstől félrevonulva tartotta papságának ötven éves évfordulóját. Tanítványai és a papnöveldei tanárok nem háborgatták az általa keresett magányt, akkor békén hagyták őt, hanem tegnap fejezték ki iránta el nem muló hálájukat.

Délelőtt 11 órakor számosan jelentek meg e czéltől a jubiléum lakásán. A tanítványok közül Vidovich, Dencs és Kny eszperesek, Alacs, Nemeskey, Gabriely, Szuchanek, Vitkovszky, Kozma, Szeben, Vagaszy, Trennhausner, Richter, Gressinszky plébánosok, Krisztik h. lelkész, Fetser, püspöki titkár, Nogely cz. kanonok; Kucsovsky, Székely, Karácsonyi és Vucskics tanárok, Podhráczky szentszéki ülnök, Szemethy, jegyző, P. Lambert és Izidor kapuczinusok, Némethy, Révész és Lindenberger papnöveldei elüljárók. Görgényi, Léky, Brösztel s. lelkészek, Halász és Heilinger tanulmányi felügyelők, Nyári Ignác stb.

A megjelentek élén *Kucsovsky*, cz. kanonok, theológiai dékán szép beszédben üdvözölte az aranymisést és átnyújtotta az ajándékokat: egy antik művű, stylszerű ezüst feszületet, egy remek bordó-bársony kötésű aláírási emlékalbumot és tudatta vele, hogy hálás tanítványai és a papnöveldei tanárok filléreikből *650 koronát* gyűjtöttek össze, mely összeget az aranymisés emlékére a *Nagyváradon létesítendő kath. legényegylet berendezési* költségeinek részbeni fedezésére ajánlanak fel.

Az érdemekben megőszült jubiléum meghatva köszönte meg a hála és szeretet e szép nyilvánítását. Biztosította paptársait viszont az ő jószágos szeretetéről és kérte paptársai ragaszkodását továbbra is.

Gazdag lakoma fejezte be a szép ünnepélyt. A sok szellemes tószat közül kiemeljük az aranymisés kanonoknak a pápára, a bibornokra és tanítványaira mondott felköszöntőjét; a legidősebb tanítványnak, Vidosich esperesnek tószját és Kny békési esperes-plébánosnak jókedvű felszólalásait, melyek állandóan derült hangulatban tartották a vendégeket, kik csak a késő délutáni órákban váltak meg az ünnepelt vendégszerető házatól.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő útleletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss czégnél Kishíd-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piac,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiac.
 M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
 Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadhatók.

* **A polgárság üdvözlöte Sal Ferenczhez.** A Sal Ferencz 20 éves polgármeisterségének megünneplésére megindított mozgalom egyik kimagasló mozzanata lesz a polgárság üdvözlése. Az utcánként kiküldött bizottsági tagok fáradhatlanul buzgólkodnak, hogy minél szélesebb körben bevonják az ünnepekbe a polgárokat. A disztribúció már annyian jegyezték elő részvételüket, hogy a Sas nagyterme zsúfolva lesz vasárnap délelőtt. A polgárság üdvözlő iratát a kiosztott karton lapokon tömegesen írják alá. A fáklyásmenet a katonazenével oly nagy arányúnak ígérkezik, mint a dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok tiszteletére rendezett impozáns fáklyásmenet volt. Már megemlítettük, hogy *Beöthy* László főispán a jubileumi közgyűlést folyó hó 17-én délelőtt fél 11 órára hívta össze. Erre nézve *Rácz Mihály* városi főjegyző a következő meghívót intézte a törvényhatósági tagokhoz és a magas vendégekhez:

Valamennyi bizottsági tag urnak.

Városunk érdemes polgármestere *Sal Ferencz* kir. tanácsos husz éves szolgálati jubileumának megünneplése czéljából főispán ur *Ó méltósága* a folyó

évi november hó 17-ik napjának délelőtti 10¹/₂ órájára rendkívüli közgyűlést tűzött ki, melynek egyedüli tárgyát az ünnepelt üdvözlöte s az ezzel kapcsolatos indítványok képezik. Midőn erről t. bizottsági tag urat értesitem, egyben van szerencsém felkérni, hogy ezen ünnepélyes alkalomra megjelenni sziveskedjék.

Nagyvárad, 1895. november 10.

Rácz Mihály

főjegyző, mint polgármester helyettes.

* **Kinevezések.** Dr. *Debreczeni Gyula*, a szegedi ítélőtáblához berendelt törvényszéki jegyző a gyulai törvényszékhez, dr. *Várkonyi Gábor* szegedi törvényszéki jegyző a székelyhídi járásbíróhoz a *biróvá* nevezettek ki.

* **Igazságügyi palota Nagyváradon.** A nagyvárad kir. törvényszék helyére már a jövő tavasszal megkezdik a nagy arányú igazságügyi palota építését. A nagy két emeletes épület teljesen körül fogja zárni a törvényszék telkét. Az utca is nyer szélességében, amennyiben a mostani izléstelen kiugrás helyett pár méterrel beljebb, egyenes vonalban építik az új palotát. A költségvetés szerint 380,000 frtban van felvéve az építés összege, de előreláthatólag az árlejtésnél tekintélyes összeg engedményt ajánlanak meg a vállalkozók.

* **A város nagy napja.** Holnap, csütörtökön délután 3 órakor tartja Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága közgyűlést. Az elintézésre váró ügyek egész halmaza fel van véve a tárgysorozatra: közel negyven tárgy, köztük több nagy horderejű. Így a jövő év költségvetése, a közvetett adók ügye, az új városház építésére vonatkozó tanácsai előterjesztés, a tűzérklaktanya építésére vonatkozó miniszteri leirat stb. A legtöbb tárgy azonban csekélyebb fontosságú s így remélhetőleg befejezik egy nap a közgyűlést.

* **Dalárda Nagyváradon.** *Sal Ferencz* polgármester jubileumi ünnepe alkalmára a rendező-bizottság egy monstre dalárdát szervezett, melyet *Beleznay* Antal jeles zeneszerző tanított be. Többen a rövid idő alatt elért szép siker által felbuzdulva megpendítették az eszmét, hogy az ad hoc dalárdát állandósítani kellene a zenekedvelő egyesületében. *Mezey* Mihálynak és *Beleznay* Antalnak köszönhető, hogy e terv a megvalósulás küszöbén van. tegnap este a dalárda próbáján jelen voltak közül sokan aláírták a következő nyilatkozatot:

Nyilatkozat.

Alulírottak — a nagys. *Sal Ferencz* kir. tan. jubileuma alkalmából megalakított dalárdának, a »nagyvárad zenekedvelők egyesülete« kebelében való állandósítását óhajjuk s a dalokban való működésre magunkat kötelezzük.

Az aláírókon kívül minden dalkedvelőt szívesen látnak. *Beleznay* a tanítást teljesen ingyen vállalta magára.

* **A járvány-bizottság ülése.** A városi járvány-bizottság tegnap délelőtt ülést tartott a városházán, hogy megbeszélje a vörheny járvány jelenlegi állását s tanácskozzék a további teendőkről. *Sal Ferencz* polgármester elnökölt; jelen voltak: *Grosz Albert*, dr. *Hoványi Ferencz*, dr. *Korda Kálmán*, dr. *Berkovits Miklós*, *Stark Gyula* és *Szűcs Dezső* jegyző. Dr. *Hoványi Ferencz* városi főorvos jelentést tett a járvány jelenlegi állásáról. November 5—12-ig terjedő egy hét alatt a járvány terjedt. Előfordult 18 új vörheny eset; és pedig *Ujváros*on egygyel kevesebb, *Olasziban* egygyel több, *V.-Velenczén* 5 esettel több (összesen 7), mint a megelőző héten. Meggyógyult 8, meghalt 4, kezelés alatt van 46 vörheny beteg. Ezek közt van 2 férfi, 3 nő, 41 gyermek. A bizottság a járvány terjedése miatt az elemi iskolák, óvodák s bölcsődékre elrendelt zárlatot további intézkedésig fenntartani rendelte.

* **Ülés a városházán.** Nagyvárad város hegyi választmánya ma délután 4 órakor a városház. tanácstermében rendes havi ülést tart. — Az ülésen dr. *Sipos Árpád* fog elnökölni.

* **Áttérés.** Lélekemelő eseményről kapjuk a hírt *Endrődről*. Hétfőn délelőtt tette le *Grócz Béla* prépost-plébános kezébe a kath. hitvallást *Reguli János* protestáns ifju. Utána pedig megtartotta esküvőjét arájával.

* **A régész-egylet kölesőne.** A biharmegyei és nagyvárad régészeti és történelmi egyesület — mint említettük — az iránt fordult Nagyvárad városához, hogy a muzeum építési költségeinek fedezésére kölcsönt vehessen fel. A régész-egylet vagyona felosztás esetén ugyanis Nagyvárad város tulajdonába megy át s ez a muzeum telekre vonatkozó miniszteri leiratban is ki van kötve. Az egyesület kérelmét tegnap tárgyalta a városi tanács s a kölcsön felvételének engedélyezését javasolta.

* **A tűzérklaktanya építése.** A tűzérklaktanya építése ügyében a városi törvényhatóság akként határozott, hogy kéressék fel a honvédelmi miniszterium, tekintettel a félmillió építési költségre, miszerint a katonai kincstár által fizetendő évi bérösszeget emelje fel 30000 frtra. A miniszter azonban értesítette a várost, hogy a kérelmet nem teljesítheti a katonai kincstár. A város állandó választmánya, *Beöthy László* főispán elnöklete alatt tegnap tárgyalta ez ügyet. Abban állapotok meg, hogy daczára a miniszter elutasító válaszában, javasolni fogják a közgyűlésnek a tűzérklaktanya felépítését. Igaz ugyan, hogy kevés évi bért fizet a katonai kincstár, de ezzel szemben igen sok közvetett haszon háramlik az építésből a városra és a polgárságra. Felszabadul a mostani tűzérklaktanya és iskolául használható; a tűzérklaktanya helyére a várba gyalogság jön s ezzel szaporodik Nagyváradon a katonai létszám.

* **A posta-távirda köréből.** A Posta és Távirdai Közlöny több személyi ügyet közöl a nagyvárad posta-távirda igazgatóság területéről: áthelyezettek: *Biszerszky Gyula* posta-távirda segéd-tiszt Nagyváradról Szarvasra, *Gogucz Gyula* segéd-tiszt B.-Csabáról Aradra, *Ducza Lajos* posta-távirda kezelő Budapestről B.-Csabára. Kinevezett *Lengyel Mária* Ér-Körösrre postamesterre. Posta-távirda kiadónak képesítették: *Bozóky István*, *Kádár Szilárdka*, *Kinecz Gyula*, *Molnár Piroška*. — A mezőkeresztesi III. o. posta-távirda-kezelő állásra pályázat van hirdetve.

* **Az állandó színház tervei.** A városi közgyűlés tudvalevőleg a nagyvárad állandó színház terveinek elkészítésével az európai híru *Helmer és Fellner* bécsi színházépítő czéget bizta meg. A czég beadványában kötelezte magát, hogy a tervvázlatot 12 hét alatt, a terveket, költségelőirányzatot pedig november hóra bemutatja a városnak. Mindebből azonban semmi nincs, mert a közgyűlési határozatot megfelelőbezték s az csak nemrég érkezett le, a felebeztés elutasításával a városhoz. *Dús László* főügyész most új határidő kitűzését kéri tervvázlat, tervek és költségvetés benyújtására.

* **Halálozás.** *Weiser János* nagyvárad i könyvnyomdász-betűszedő Budapesten, 39 éves korában hosszas szenvedés után elhunyt. — Temetése tegnap délután volt. Béke poraira!

* **Gyula város halad.** Gyula város hétfői képviselői közgyűlésén 101 szóval 4 ellenében elhatározott a Magyar-utca kinyitása, mi által a város egy a Sugár-utca nyíló széles, egyenes szép utcát nyer. Továbbá elhatározták, hogy felkérlik az igazságügyminisztert, hogy a jelenlegi szűk és négy helyen szétszórtan elhelyezett törvényszéki hivatalok részére egy törvényszéki díszes épületet emeljen, s eziránt a miniszternél nagyszámu küldöttség fog a város nevében tisztelegni. — A törvényszéki épület felépítéséhez a város is szívesen vállalt áldozatot s így ezen eszme valószínűleg mielőbb meg fog valósulni.

* **Katonák a vasutnál.** A hadügyminiszterium már a nyár folyamán szervezett tanfolyamot, melynek hallgatására számos egészségesebb, de a nyugdíjalományban levő századost rendelt be. Két ilyen tanfolyam volt felállítva, egyik a 4. hadtestnél, a másik a 7. temesvári hadtestnél. Ezen tanfolyamok hallgatói várva vannak háboru esetén vasuti szolgálathivatva. A tanfolyam félévi tartama, mely tot teljesíteni. A tanfolyam felévi tartama, mely tot teljesíteni. A tanfolyam felévi tartama, mely tot teljesíteni. A tanfolyam felévi tartama, mely tot teljesíteni.

* **Gyanus kíségető.** Kohn Benő nagyváradi rőföskereskedő a belényesi vásáron elvesztette a tárczáját, melyben 5 darab tízes és maga sem tudja, mennyi apróbb pénz volt. — Mikor visszajött Váradra, feltűnt neki, hogy Klein Ignác, ki a vásár alkalmával kíségetője volt, egymásután váltja ki a zálogházából arany óráját és gyűrűit. A gyanus esetről jelentést tett a rendőrségnél és Kollmann Adolf biztos lefoglalta Klein Ignác kiváltott ékszereit, a ki különben azt állítja, hogy apjától kapott pénzt az értéktárgyak kiváltására.

* **Illetékes körök figyelmébe.** A közkórház körül lakó polgárok panaszkodnak, hogy a betegektől elhasznált ágyszalmát a kórház háta megett égetik el, ami nagyon kellemetlen szagot és füstöt terjeszt. Felhívjuk rá az illetékes körök figyelmét.

* **Kitiltott maszlag.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter a Bukarestben megjelenő »Mesagerul national« című hetilapot, magyarfaló czikkei miatt Magyarország területéről kitiltotta.

* **Megmart kis fia.** Stern Sándor kávé 8 éves fiát Miklóst tegnap egy tarka (veres, fehér) vizsla megmarta. A vizsla a szemtanuk állítása szerint valószínűleg veszett, mert feje véres volt.

E G Y L E T.

Meghívás.

A »biharmegyei orvos-gyógyszerész- és természettudományi-egylet« folyó évi november hó 14-én fél 5 órakor (Uri-utca, Akadémia) értekezletet tart, melyre a t. egyleti tagokat ezennel meghívom.

N.-Várad, 1895, nov. 12.

Dr. Berkovits Miklós,
egyl. titkár.

A Sebeskörös-társulat választmányi ülése.

A Sebeskörös vizsabályozó és ármentesítő társulat választmánya 1895. november 12-én ülést tartott.

Jelen voltak: Örléy Kálmán társ. alelnök, Szarvassy Arzén kir. mérnök mint miniszteri megbízott, dr. Fazekas Imre, Jelentsik István, Madary István, Pallay Lajos és Schwarz Ferencz választmányi tagok, továbbá Pekanovits Imre társ. igazgató főmérnök, Tabéry Armin társ. szakaszmérnök és Ficzek Lajos társ. titkár.

A választmány tudomásul vette a földmívelésügyi m. kir. miniszternek a b.-bőszörményi híd-tól felfelé terjedő jobbparti újból bevont területek ártérfejlesztési munkálatát jóváhagyó rendeletét, s annak az 1884. XIV. t.-cz. 13. §-a értelmében 30 napi közszemlére kitétele elrendeltetett.

A Tiszavölgyi társulat központi bizottságának a f. évi decemberi közgyűlésén a társulat képviseltetésére gróf Csáky Lajos társ. elnök és Pekanovics Imre társ. igazgató főmérnök kért fel.

Irodalom és művészet.

— »A Szent József-intézet multja és jelene.« Visszaállításának százados fordulója emlékéül. Irta: Lopussny Gyula Ágost. — Megjelent Nagyváradon, a Szent László-nyomda részvénytársaság kiadásában, 1895.

A kitünő munka most jelent meg s legközelebb vissza fogunk reá térni.

— **Ritoók Emma** nemcsak városunk, de az országban is igen előnyösen ismert írónő „*Mai idegek*“ czim alatt közelebről egy kötetet fog kibocsátani.

Ismerve az írónő eddigi irodalmi működését a megjelenő munkát olvasó közönségünk pártoló figyelmébe ajánljuk.

A kötet a következő hét elbeszélést fogja tartalmazni: Válaszuton, Phillis, Csak asszony, Legenda, Romantika, Psyche, Egy csomó ibolya.

A könyv ára 1 frt 20 kr., diszkótésben 2 frt 20 kr., mely összeg a szerző nevére (Ritoók Emma Nagyvárad) küldendő.

— **Nagyváradai énekesnő az Operában.** Váradai Mór nagyváradai ügyvéd leánya, Várad Margit a hangversenyeiről ismert fiatal énekesművésznő tegnap énekelt a budapesti operában, Káldy igazgató előtt, szerződötési czélból. A próba eredménye igen kedvező volt s valószínűleg szerződötetik a művésznőt.

MULATSÁG.

A gyulai nőegylet jubileumi táncestélye. A gyulai nőegylet 25 éves jubileuma alkalmából élőképkel és sorshuzással egybekötött táncmulatsága, mint levelezőnk írja, kitűnően sikerült. A *Göndöcs*-kerti pavilon termét zsuflolásig megtöltötte a város és vidék színe-java. Jelen voltak: *Wenckheim Frigyes gróf, Wenckheim Géza gróf, Károlyi Tibor gróf, Almásy Dénes gróf, Vécsey Miklós báró, Tallian Béla főispán, Beliczay István* volt főispán családostul stb. Az élőképke szép-seg bámulatra ragadott mindenkit. — Első kép: *Szilágyi Erzsébet Hunyady Mátyás és Lászlóval* (Sröder Kornélné, gr. Wenckheim József és László) gyönyörű tipikus alakjaival, a második: *olasz genre* (gr. Cziráky, Cziráky Jeanne, Wenckheim Rika és Mariska grófnők, Ladics László, Schmidt Nelli, Novák Gyembó, Márky Barna) festői jelmezeivel, mesteri összeállításával, különösen pedig az alakok szépségével hatott. Az »angyal csoport«, »rokókó« szintén sikerültek, de főképp és legkivált a »festő műterme« című képnél érte el tetőpontját a közönség lelkesült tetszése. A műterem közepén életnagyságu álló nőalak, oldalt ülő alakok, fejek, virágok között heverő gyermekek stb. stb. (Tallian Béláné főispánné, Lizi Viktorné kir. ügyészné, a grófkisasszonyok és a fentebb külön nevezettek is) mindnyájan egyéniségüknek megfelelő helyes felfogással megvalaszott élénk és változatos alakításban és remek jelmezekben. Náday vendéglátóka nagyban emelte az estély élvezetességét s a »Kiábrándulás« című monológjával, hogy mennyire érdekessé tudta magát tenni, azt felesleges bővebben kifejteni. A tombola végeztével megkezdődött a tánc. A négyeseket 100 pár tánczolta s a mulatság a hajnali órákban ért véget.

REGENY-CSARNOK.

Párbajhős.

Regény.

— Irta: Rostkovicz Arthur. — 6

(Folytatás.)

Éppen a választókerületek mikénti elosztása forgott szóban.

— No most már rendben volnánk a kerületekkel valahogyan; a pleskuczai mandátumra is kerül még ember.

— Miért nincs még egy fiam? — sóhajtott egy galambhöz főnemes, ki még néhány év előtt a bársonyszékben ült.

— No lám — szolt Muki halkan — itt éppen a mandátumokat osztogatják. Még talán sikerül számokra is fognom egyet!

— Te képviselő vagy?

— No persze; a ménesi kerület ajánlotta fel a mandátumot, hogy képviseljem a t. Házban. Biztos kerület! a választók oláhok; már két év óta feljük se néztem. Hanem most gyere velem, bemutatlak! — Szervusz Muki! Szervusz — kiáltották többen feléje.

— Egy kis türelmet kérek, uraim.

— Halljuk Mukit!

— Egy vándorló halottat van szerencsém bemutatni, kit mi régen megsirattunk kit is én föltámasztottam halottaiból.

— Pompás!

— Van szerencsém visszaadni az életnek Kápolnay Tamás grófot, ki az én kedves czimborám volt hadnagyoskodásom alatt.

— Éljen! — kiáltották mindnyájan, körülvéve a halottnak hitt nábobot, s szívélyesen beszélgetni kezdettek vele.

Majd később egy kopaszfejű úr, a párt elnöke kért szót.

— Uraim! Pompás eszme durúzol agyamban, s reményem, hogy egy akarattal azzal nyilvánítjuk ki őszinte érzelmeinket világjáró barátunk előtt, ha megkínáljuk a pleskuczai kerület mandátumával. Erdemesebbnek úgysem adhattuk volna!

Kápolnai ellent akart mondani, de szavai elvesztek az általános éljenzésben; majd a zaj csillapodtával szerényen visszaakarta utasítani a rátukmált mandátumot.

— Igen tisztelt uraim, de a nép akarata...

— A nép azt akarja, a mit mi! — kiáltott közbe a többiek helyeslése mellett Muki báró. Semmi beszéd Tamikám!

— Igen, igen.

— Továbbá mi elismerjük szóközi tehetőségét, de kérve kérünk, hogy azt csak a T. Házban ragyogtasd. Végre pedig — azt hiszem mindnyájunk óhaját teljesítet azzal, ha elbeszéléd indiai kalandjaidat, melyek bizonyára nagy számmal voltak!

— Helyes! — kiáltották a fiatalabb főurak s közrefogva Kápolnayt, ugy szólván bevitték a társalgó tereembe, s ott egy asztal köré gyűlve kíváncsian hallgatták a fiatal gróf elbeszéléseit, miket ő csak éjfél után szakíthatott félbe.

Pompás vacsora várta őket, melynek elköltése után a kártyatermekbe vonultak, hol kora hajnalig járta a hazai csöndes, no meg a makaó, meg a nasi — vasi.

Kápolnay az átvirrasztott éjszaka után kora reggel lakására érve, úgy érezte, mintha még most is kéjes izgalom tartaná fogva minden tagját, melyet fokozott a mámor is. Most nem bántotta a lelkiismerete, s nem lebegett szemei előtt a párbajban lelőtt ellenfél eltorzult vonagló arca.

Hiába is akarta maga elé idézni e megszokott képet, most annak csak elmosódó, halvány körvonalai jelentek meg lelki szemei előtt.

Alig hunyta le szemeit, már is aludt a mámor zsibbadtságával.

Dél felé járt az idő, mikor felébredt.

IV

Kaposy Béla dr. szerencsétlen özvegye nagyon sokat szenvedett néhány nap alatt. Oh! e szenvedés fölött azzal a két boldogan telt év minden örömeivel. Mint tapasztalatlan ifju lány ment férjhez, hiszen alig volt még tizenhétéves. Mit tudott ő a világról? — hiszen ott volt mellette a szerető, gyöngéd férj, ki gondoskodott róla figyelmesen, s hozzá szoktatta ahhoz a gondolathoz, hogy neki nincs egyéb teendője, mint tisztelni, becsülni gyermekének apját, és szeretni a gondos, hü férjet. De most hogy a férj meghalt, egyedül állott gyermekével a nagy világban. Szülei közül csak atyja élt, ki nem igen gondolhatott leányával, hiszen szegény hivatalnok létére neki még többi gyermekéről is kellett gondoskodnia. A mit tehetett, megtette. Rendezte elhalt vejének vagyoni viszonyait, s vissza utazott a fővárosba.

A szegény asszonyka pedig napokig nem tudott a körülötte történekről, csak sirt, sirt keservesen. (Folyt. köv.)

Vonatok érkezési és indulási ideje

1895. október 1-étől.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-18, 7-08, 1-48, 7-15, 8-42.	Budapest felé 2-14, 8-33, 11-37, 11-10, 2-22.
Kolozsvárról 2-10, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 8-58, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskőh-Belényesről 11-05, 9-09.	Belényes-Vaskőh felé 4-25, 1-48.
Gyoma-Kótról 10-05, 8-00.	Kót-Gyoma felé 6-55, 1-40.
Érmihályfalváról 8-10, 9-14.	Ermihályfalva felé 6-45, 4-35.

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

TÁVIRATOK.

A nyitrai peteáció.

Budapest, nov. 12. (Saj. tud. táv.) A képviselőház IV-ik bíráló-bizottsága ma kezdte tárgyalni a második nyitrai választás ellen beadott kérvényt. Hegedüs Sándor elnök eleget tévén a formalitásoknak, s megkezdődött a tárgyalás.

Felolvastatván többek közt Zsigmond János jelenleg Léván lakó kegyesrendi tanárnak nyilatkozata, mely szerint, az áprilisban lefolyt választásnál oem szavazott.

Barabás Béla azt indítványozta, hogy konstatálják a válaeztási jegyzőkönyvből, vajjon más szavazott-e Zsigmond János helyett.

Darvay védő kéri, hogy a bizonyításba ne menjen bele a bizottság.

Hegedüs elnök kijelenti, hogy ez nem bizonyítás, hanem egyszerűen a felolvasott okmány kiegészítése.

Konkoly Sándor jegyző konstatálja, hogy 569. szám alatt Zsigmond János neve alatt a választási jegyzőkönyvben Janics Imrére adott szavazat van bejegyezve. Egy más mellékletből kitűnik, hogy azt a szavazatot Zsigmond Antal adta be.

A gyűlésről elterjedt hírek szerint a bizottság Janics megválasztását jóváhagyja és a kérvényt elutasítja.

Cziráky után Velsersheimb.

Budapest, nov. 12. (Saj. tud. táv.) Ellenzéki körökben interpelláció készül aziránt, hogy a külügyi osztályfőnöki állásokban ez időszerint miért nincs magyar ember. Welsersheimb Cziráky utóda a külső diplomációból szinte tüntetéskepen osztatott be a miniszteriumba.

Darányi üdvözlése.

Budapest, nov. 12. (Saját tud. táv.) Az orsz. magy. gazdasági egyesület Darányi földmívelési minisztert ma Dessewffy gróf elnök vezetése mellett küldöttségileg üdvözlölte.

A főrendiház ülése.

Budapest, nov. 12. (Saját tud. táv.) A főrendiház mai ülésén Szilávy József elnök megemlékezett P a p Gábor elhunytáról, majd jelentést tett a földmívelésügyi miniszterium válságáról és a Ház tudomására hozta a képviselőház üzenetét, mely szerint a képviselőház kifogásolta a vallás szabad gyakorlatáról szóló javaslaton eszközölt módosításokat.

A felekezetenküliség szentesítés alatt.

Budapest, nov. 12. (Saj. tud. táv.) Az országgyűlés két házában bizottsága ma terjesztette királyi szentesítés alá a vallás szabadgyakorlatáról szóló javaslatot, benne a felekezetenküliséggel.

A költségvetési vita.

Budapest, nov. 12. (Saját tud. táv.) A holnap nap eseménye Ugron Gábor beszéde lesz. Valószínű, hogy Péchy Tamás is holnap beszél, Apponyi költségvetési beszéde holnapután várható.

A függetlenségi párt ügye.

Budapest, nov. 12. (Saját tud. táv.) Bár a Kossuth Ferencznel tegnapi tartott konferencia a pártegyesülés szükségét kimondta: az Eötvös-Justh párt holmi folyosói nyilatkozatokban még folyton ellene dolgozik. Nov. 21-én lesz a döntő értekezlet e tárgyban, a mikor Eötvös, Komjáthy és Justh valószínűleg kiválnak a pártból.

A börze-krach.

Budapest, nov. 12. (Saj. tud. táv.) A mai nap folyamán némi kis javulás volt észlelhető, de üzlet azért nem fejlődött ki. A hivatalos zárlat után azonban az osztrák-magyar államvasut papírok árfolyama néhány pillanat alatt 10 frttal esett, a mi ismét pánikot idézett elő.

Prileszky Tadé halála.

Budapest, nov. 12. (Saj. tud. táv.) Prileszky Tadé képviselő ma elhunyt. A boldogult Prileszky 67 éves kort ért el, Daczára magas korának igen buzgó és

szorgalmas látogatója volt a ház üléseinek. Az utóbbi időben már csak ritkán szólalt fel és legfeljebb közbeszólás révén került neve fogalomba. Májbetegség sodorta a sirba.

Közgazdaság.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. november 11.

Budapest, november 11. I. Készárúzet. Buzát ma mérsékelten kínáltak, a vételkedv kedvező volt és szilárd irányzat mellett 30.000 q. hazai buza kelt el 2 1/2-5 krral magasabb áron vásároltak.

Tiszavidéki 200 q. 82 k. 7.25 frton.

Idegen buzákból szerb buza 76 k. 5.75 frt.

Rozs irányzata emelkedett, ára 6.40-6.40 frt.

Tengeri és árpa irányzata nyugodt és csekély forgalmu Zab irányzata szilárd. Elkelt 100 q. 6.25 frton.

II. Határidőüzlet. Amerikában a készletek apadóban vannak, a miért 1/4 centes árjavulást jelentett minek folytán nálunk is emelkedtek az árak néhány krral. Különösen szilárd volt a rozs, melynek ára vételek folytán 3-4 krral javultak.

Előfordult kötések: buza őszre 7.01-7.06 frt, rozs őszre 6.18-6.25 frt, tengeri 1896. máj.-júniusra 4.57-4.59 frton, zab őszre 5.96-5.98 frt, káposzta-repce szeptemberre 10.90-10.95 forintot.

Zárlatkor maradtak: buza őszre 7.03-7.04 frt, buza tavaszra 7.01-7.00 frt, rozs őszre 6.10-6.12 frt, rozs tavaszra 6.24-6.43 frt, tengeri októberre-novemberre 6.60-6.75 frt, tengeri 1896. május-júniusra 4.57-4.59 frt, zab őszre 5.75-5.77 frt, zab tavaszra 6.-6.01 frt, káposztarepce szeptemberre 9.50-9.55 frt, káposztarepce augusztus-szeptemberre 10.90-10.95 frt.

Sertés-üzlet.

Köbánya, nov. 11 Készlet: 18.794 drb. Urasági öreg nehéz I. rendű: 56-57 kr.; közép: 54-57 kr.; Fialat nehéz: 54-55 kr.; Fialat közép 54-55 kr.; Fialat könnyű 00-00 kr.; Szerbiai nehéz 53-54 kr.; közép 53-54 kr.; könnyű 00-00 kr.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. november 12-én.

Magyar aranyáradék 4%	119.-
Magyar koronááradék	98.75
Magyar vasuti kölesön aranyban 4 1/2%	123.75
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 1/2%	100.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	120.-
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.50
Italmérsi jog megváltási kötvény	99.50
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	97.75
Magyar nyeresemény sorsjegy-kölesön	159.-
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	138.-
Osztrák járadék papírban	98.50
Osztrák járadék ezüstben	98.50
Osztrák járadék aranyban	119.50
Osztrák korona járadék	94.50
1860. osztr. államsorsjegyek	149.-
Osztrák-magyar bankrészvény	1030.-
Magyar hitelbank részvény	435.-
Osztrák hitelintézet részvény	368.50
Osztrák-magyar államvasuti részvény	356.50
20 frankos arany (Napoleon'or)	960.-
Német birodalmi márka	59.25
London vista	121.-
Paris vista	48.-
20 márkás arany	11.81

Szenzációs újdonság!

Nagymélt. magy. kir. keresk. ministerium által szabadalmazott

„COLUMBUS“

a világ legtökéletesebb KÁVÉ-PÖRKÖLŐJE borszeszfűtéssel, különös előnye a pörkölés ellenőrzése.

Biharmegye egyedüli főraktára

NÁDOR L. és TÁRSÁ-nál

NAGYVÁRAD, ZÖLDFA-UTCZA.

Különböző nagyságban kapható!

Szent László-nyomda-részvénytársaság Nagyváradon.

Nélkülözhetlen minden háznál!

Egy-két krajczárért borszesz elegendő friss kávé pörköléséhez!